

Politika zaštite spoljnih granica EU

Obezbeđivanje sigurnosti građana jedan je od najvažnijih zadataka svake države. Šengenskim sporazumom zemlje članice EU dogovorile su se da ukinu unutrašnje granice i da unutar tog prostora omogućće nesmetano kretanje robe, kapitala i ljudi. Istovremeno, pojavila se potreba da bude uspostavljena jaća kontrola na spoljnim granicama EU. Od tada su zemlje članice usvojile čitav set pravila o kontroli i nadzoru granica. Usvajanje ovih mera teče uporedo sa razvojem prostora slobode, bezbednosti i pravde. Uspostavljanje i funkcionisanje granične kontrole zbog toga ima i praktičan i teorijski značaj. Prelazak spoljnih granica dozvoljen je na graničnim punktovima koji se zovu *ovlašćene prelazne tačke*. Službe granične kontrole stacionirane su na spoljnim granicama zemalja koje pripadaju Šengenskom sporazumu (zemaljskim granicama, međunarodnim aerodromima i lukama). One blisko saraduju sa drugim službama, kao što su policija i konzularna odeljenja, prilikom zaštite podataka, kao i prilikom pristupanja zajedničkom šengenskom informacionom sistemu (SIS). Sistem predstavlja bazu podataka koja se pre svega koristi prilikom potrage za osobama i imovinom u okviru šengenske oblasti. Ova oblast uključuje 26 zemalja članica Evrope, izuzimajući Veliku Britaniju, Irsku, Island i Švajcarsku. Saradnja zemalja Šengena zamenila je unutrašnju graničnu kontrolu. Nadzor spoljnih granica EU se uglavnom sprovodi na njenim istočnim i južnim granicama (Rusija, Ukrajina, Zapadni Balkan, kao i Severna Afrika).

Nadzor spoljnih granica sprovode nacionalne vlasti na isti način na koji se to radi i na prelaznim punktovima. Ključnu ulogu u integrisanom upravljanju spoljnim granicama ima Evropska agencija za upravljanje operativnom saradnjom na spoljnim granicama (Frontex). Ova agencija koordinira rad i pomaže

zemljama članicama tokom kontrole zajedničkih granica. Osim toga, ona je zadužena i za obuku nacionalnih graničara, izradu analize rizika, kao i za pomaganje zemljama članicama onda kada im je neophodna pojačana tehnička i operativna podrška na spoljnim granicama. Sedište Agencije je u Varšavi (Poljska).

U međuvremenu, uočeno je da bi boljoj kontroli spoljnih granica EU doprineo i zajednički sistem koji bi objedinio rad *Centralnog viznog informacionog sistema* i nacionalnog viznog informacionog sistema. Odluka o uspostavljanju *Viznog informacionog sistema* (VIS) doneta je još 2002. godine, ali on još uvek nije počeo da radi. Trebalo bi da VIS služi zemljama članicama za razmenu podataka o vizama. Sve vize i boravišne dozvole koje su članice izdale građanima trećih zemalja trebalo bi da sadrže biometrijske podatke koji mogu biti provereni pomoću C-VIS. Ovaj sistem bi trebalo da, pored uspostavljanja zajedničke vizne politike, spreči trgovinu vizama i omogući proveru svakog podnetog zahteva za ulazak u EU.

Tokom 2007. godine počela je da radi i Evropska patrolna mreža, i to prvenstveno duž južne obalne granice. Formiran je Tim za brze granične intervencije. Evropski granični sistem za nadzor (EUROSUR) brine o zaštiti spoljnih granica EU.